

Kūrybinės dirbtuvės „Kompetencijomis grįstas ugdymo turinys“

Lina Bagužienė

Parengta pagal Lietuvos matematikos mokytojų asociacijos rekomendacijas

Bendrujų programų turiniu ugdomos kompetencijos

- Pažinimo kompetencija
- Komunikavimo kompetencija
- Kūrybiškumo kompetencija
- Pilietiškumo kompetencija
- Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija
- Kultūrinė kompetencija
- Skaitmeninė kompetencija

Pažinimo kompetencija

Pažinimo kompetencija – tai motyvacija ir gebėjimas pažinti save ir pasaulį, įgyjami suvokiant (perimant) žmonijos kultūrinę patirtį. Ji apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Mokyklinis pažinimas reikalauja valios pastangų ir atkaklumo

Dalyko žinios ir gebėjimai

- Mokymo(si) objektai ir sąvokos
- Pagrindiniai dalyko (matematikos) faktai ir idėjos
- Dalyko procedūros ir jų taikymas

Kritinis mąstymas

- Dalykui būdinga mąstymo forma
- Dalykui būdingas pagrindimo būdas
- Žinios skirtinguose kontekstuose

Problemų sprendimas

- Klausimų kėlimas
- Problemų ir jų sprendimo idėjų identifikavimas
- Problemų sprendimas ir idėjų įgyvendinimas

Mokėjimas mokytis

- Mokymosi proceso refleksija
- Mąstymas apie mąstymą (metakognicija)

Pažinimo kompetencija - pavyzdys

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška klasėje
Pažinimo	Mokėjimas mokytis	Pamokose siekiama, kad kiekvienai temai mokiniai išsikeltų nors mažiausią tikslą: ko minimaliai, o gal maksimaliai jie siekia išmokti. Matematikos konsultacijų metu mokiniams yra suteikiama pagalba likviduoti spragas, gilinti dalyko žinias. O tai padeda nuosekliai ir kryptingai mokytis, siekti savo užsibrėžtų tikslų.

Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo kompetencija – tai motyvacija ir asmens gebėjimai kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudojantis verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis ir technologijomis.

Pranešimo kūrimas

- Priemonių ir formų įvairovė: parenka ir vartoja verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas
- Komunikavimo sritys ir situacijos: pritaiko raiškos priemones ir formas komunikavimo situacijai ir adresatui
- Asmens identiteto pristatymo išsamumas: pristato save gyvai bei virtualioje erdvėje

Pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika

- Komunikavimo kanalų ir priemonių įvairovė: pasirenka komunikavimo kanalą ir priemonę
- Komunikavimo strategijų įvairovė: taiko strategiją komunikuodamas individualiai bei grupėje

Pranešimo analizė ir interpretavimas

- Suvokiamo pranešimo sudėtingumas ir įvairialypiškumas: analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina pranešimą

Komunikavimo kompetencija - pavyzdys

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška pasirinktoje klasėje
Komunikavimo	Pranešimo kūrimas	Dirbdami grupėse ar porose, mokiniai kuria uždavinių sprendimo strategijas, jas pagrįsdami teoremomis, lemomis, aksiomomis, apibrėžimais.

Kūrybiškumo kompetencija

Kūrybiškumo kompetencija – tai gebėjimas tyrinėti, generuoti, kurti, vertinti asmeniškai ir kitiems reikšmingas kūrybines idėjas, produktus, problemų sprendimus

Tyrinėjimas

- Įžvelgia, identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes
- Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją
- Dalinasi žiniomis, kūrybinėmis idėjomis, patirtimi

Generavimas

- Generuoja idėjas ir sprendimus
- Idėjas, galimybes, būsimus veiksmus apsversto iš skirtingų perspektyvų
- Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems idėjas ir/ar sprendimus

Kūrimas

- Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti
- Lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones
- Kuria, tobulina ir pristato naujus produktus

Kūrybiškumo kompetencija - pavyzdys

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška pasirinktoje klasėje
Kūrybiškumo	Generavimas	<p>Kurdami Mąstymo žemėlapius mokiniai naudoja įvairias mąstymo operacijas (analizę, sintezę, palyginimą, apibendrinimą, klasifikavimą, abstrahavimą ir kt.). Kelia reikšmingas idėjas ir sprendimus.</p> <p>Pamokose pateikiamos užduotys, kuriose mokiniams reikia kelti sudėtingas ar prieštaringas idėjas. Mokiniai turi gebėti pateikti galimus sprendimo būdus, mokomi argumentuoti idėjų ir sprendimų pasirinkimą.</p>

Pilietiškumo kompetencija

Pilietiškumo kompetencija – tai vertybės, nuostatos, suvokimas ir praktinio veikimo gebėjimai, įgalinantys ugdyti pilietinį tapatumą ir stiprinti pilietinę galią, kartu su kitais kūrybiškai ir socialiai atsakingai kurti demokratišką visuomenę

Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia

Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms

Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje

Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę

- <...> Jaučia socialinę atsakomybę dėl savo veiksmų, dalyvauja kuriant darnią sociokultūrinę, ekonominę, ekologinę aplinką.
- Įsitraukia į bendruomenės gyvenimą, geba tirti problemas, įgyvendina iniciatyvas ir pozityvius pokyčius bendruomenėje. Supranta neformaliųjų ir nevyriausybinių organizacijų vaidmenį kuriant demokratišką bendrabūvį, pasirenka įvairias savanorystės veiklos formas ir būdus.

<...>

Pilietiškumo kompetencija - pavyzdys

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška pasirinktoje klasėje
Pilietiškumo	Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms	Pamokose naudojamos kartu su mokiniais (mokiniai ir namų darbų ruošoje) įvairios skaitmeninės priemonės, programos. Mokiniai mokomi, kaip elgtis su skaitmeninėmis programomis, nepažeidžiant autorystės teisių, kokios jų pareigos ir teisės skaitmeninėje aplinkoje.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija – tai asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata.

Savimonė ir savitvardos įgūdžiai

- Atpažįsta, įvardija ir valdo emocijas, elgiasi vadovaudamasis vertybėmis
- Atpažįsta asmenines savybes ir išorinę pagalbą
- Siekia asmeninių ir akademinų tikslų

Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys, pasekmių įvertinimas

- Priima sprendimus atsižvelgiant į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius
- Kasdienėse akademinėse ir socialinėse situacijose taiko atsakingų sprendimų priėmimo įgūdžius
- Prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę

Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas

- Atpažįsta kitų emocijas ir jas atliepia
- Atpažįsta individualius ir grupės panašumus ir skirtumus
- Naudojasi bendravimo įgūdžiais veiksmingai komunikuodamas
- Geba konstruktyviai užkirsti kelią, valdyti ir spręsti tarpasmeninius konfliktus

Rūpinimasis sveikata

- Vertina sveikatą, kaip vieną iš esminių vertybių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę
- Rūpinasi sveikata pasitelkus fizinį aktyvumą
- Supranta sveikos mitybos svarbą sveikatai ir renkasi sveikatai palankius maisto produktus.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Pavyzdys:

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška pasirinktoje klasėje
Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos	Prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę	Mokiniai organizuoja matematikos savaitės renginius, Pi dienos šventę, puošia mokyklos erdves matematinėmis figūromis ir kt.

Kultūrinė kompetencija

Kultūrinė kompetencija – tai kultūrinė savimonė, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu.

Kultūrinis išprusimas

Susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, požiūrius, preferencijas, ženklus bei simbolius, papročius, elgsenas, komunikacijos bei mokymosi formas, istoriją bei istorines interpretacijas, kultūrinius pasiekimus, mokslą, menus, literatūrą – visa tai, ką žmonių bendruomenė yra sukūrusi ir perdavusi.

Kultūrinė raiška

<...>

- Aktyviai ir atsakingai dalyvauja kultūrinėje veikloje kaip kūrėjai, atlikėjai, stebėtojai, interpretuotojai, vartotojai ar kritikai; sąžiningai ir etiškai vartoja intelektualius kultūros produktus
- Asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime išmintingai pritaiko kultūrinės žinias ir gebėjimus.

Kultūrinis sąmoningumas

Kultūrinė kompetencija - pavyzdys

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška pasirinktoje klasėje
Kultūrinė	Kultūrinis sąmoningumas	Mokiniai dalyvauja įvairiose matematikos olimpiadose, komandiniuose konkursuose, tarptautiniuose konkursuose „Kengūra“, LJMM ir kt.

Skaitmeninė kompetencija

Skaitmeninė kompetencija – tai motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu.

Skaitmeninis turinys

- Skaitmeninio turinio kūrimas
- Skaitmeninio turinio paieška, filtravimas, analizė ir vertinimas, valdymas
- Skaitmeninio turinio pertvarkymas, integravimas ir apdorojimo automatizavimas
- Skaitmeninio turinio autorių teisės ir licencijos

Skaitmeninis komunikavimas

- Bendravimas ir bendradarbiavimas naudojantis skaitmeninėmis technologijomis
- Atsakinga socialinė ir pilietinė veikla skaitmeninėje erdvėje
- Tinklo etiketas (Netiquette)
- Skaitmeninio identiteto valdymas

Skaitmeninė sauga

- Saugus naudojimas skaitmeninėmis technologijomis
- Asmens duomenų apsauga ir privatumas skaitmeninėje erdvėje
- Tinkamas skaitmeninių technologijų naudojimas siekiant saugoti aplinką
- Skaitmeninių prietaisų sauga

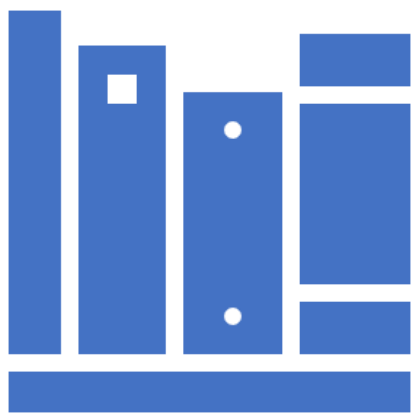
Problemų sprendimas

- Kūrybiškas skaitmeninių technologijų naudojimas problemoms spręsti
- Techninių ir technologinių problemų sprendimas
- Kritiškas galimų problemos sprendimų įvertinimas ir skaitmeninių technologijų pasirinkimas
- Skaitmeninės kompetencijos įsivertinimas ir spragų identifikavimas

Skaitmeninė kompetencija - pavyzdys

Kompetencija	Sandas	Sandų raiška pasirinktoje klasėje
Skaitmeninė	Skaitmeninis komunikavimas	Pamokose naudojama matematinę programą GeoGebra, mokiniai mokomi ją taikyti, laikosi skaitmeninio etiketo, rodo pagarbą kitiems ir sau. Sprendžia užduotis, turinčias ribotą apibrėžimą, susijusias su skaitmeninio tapatumo valdymu ir žmonių internetinės reputacijos apsauga.

2022 m. lapkričio mėn.

Karmėlavos Balio Buračo gimnazija